Ελληνισμός και Χριστιανισμός

(πατριωτική διημερίδη των Τεραρχών 30/1/1925)[1]

(Διασκευή και συμπλήρωση)

Πρόλογος

Σήμερα πανηγυρίζει ο ελληνικός χώρος λευτεριά και χαρά στη γιορτή των τριών ιεραρχών που ορθοδοξάζει. Γιατί χάρη σ' αυτούς μπορούμε να περάσουμε μπροστά στον κόσμο τα χρυσά δώρα των γραμμάτων και μαζί τα λαμπρόπετρα στολίδια της χριστιανικής Αγάπης. Η διημερίδη γιορτή ξεχωρίζει απ' όλες τις άλλες επίσημες γιορτές του Ελληνισμού. Ορίσανε οι Έλληνες όλοι να γιορτάζουν τους τρεις μεγάλους φωστήρες της τριπλόου θεολογίας τους από χιλιάδες επιφανούς πατριωτείας του χριστού από τη μια και τα κάλλιστα τέκνα της Ελλάδας, που δόξασαν με το λόγο, τη μια και με τα έργα τους το λαμπρό πνεύμα στη ποίηση, στη φιλοσοφία, στα μαθηματικά, στα φυσικά, στην ιστορία, στους κοινωνικούς και πολιτικούς θεσμούς και στην όλη τέχνη του λόγου. Περίπου 25 αιώνες και πλέα. Ο Ελληνικός Νους και η χριστιανική καρδιά ενώθηκαν στα πρόσωπα του Βασιλείου του Μεγάλου, του Γρηγορίου του Θεολόγου και του Ιωάννου του Χρυσοστόμου. Οι τρεις Ιεράρχες λογαριάζουν τον ουσιαστικό ενωτικό κρίκο Ελληνισμού και Χριστιανισμού, τις δυνάμεις που ενέργησαν για τη δόξα της Ανθρωπότητας. "Μεγάλοι" "Θεολόγοι" και "Χρυσόστομοι" λέγονται στην Ορθοδοξία, μεταδώσανε στις φωτεινές μέρες του λαού την υψηλότερη ηθική διδασκαλία της Αγάπης και μάθανε τους πιστούς με τους λειτουργούς της Ελληνικής των Εκκλησίας. Στην πρώτη περίοδο της πάλης της νέας θρησκείας με τον παγανισμό πολύτιμη ενότητα στην ορθόδοξη ενσαρκώθηκε ο λόγος του Θεανθρώπου, η προσευχή και η λατρευτική θεωρία. Η πρώτη όψη στην τριάδα των Ιεραρχών είναι, μπορεί ανάστημα της Ελληνικής Παιδείας, γιατί σε μετά χριστιανική εποχή και σήμερα, μέχρι σήμερα διαφώτισε την παγκόσμια εποχή και μας δείχνει το δρόμο για το 21ο ξαναδώσει στη χαμένη δόξα κάποιες πολιτικές του δασκάλου.

Ελληνισμός λοιπόν και Χριστιανισμός είναι οι δυο δαιμονικές δυνάμεις που θα προσπαθήσουμε σήμερα να εξηγήσουμε την επίδραση τους στη ανάπτυξη και διαμόρφωση του κόσμου κάθε φορά που χάνει στη πίστη του ελπίδα του.

Α.

Οι θεοί χάνανε στην Ελλάδα με την πρώτη φιλοσοφία. Απόγονοι αι πια ουρανοί του Ουρανού και της Γης πήρανε πολύ μυρίς λατρεία στην

1) Εκφωνήθηκε από κάποιο (τότε) Αρχιεπίσκοπο Αθηνών 30/1/1925

μορφή κι' ἀνάδυζαν στοὺς ὁλημερὶς ἀπειράτιλα μέλοις ἀνδρόπους
ποὺ εἶχαν ὅλοι μονάχα τὴν ἀρετὴν τους χρὰ καὶ τὴν ἀδυναμίες τους.
Εἶχαν ὅμως καὶ ἐξαίρεση καὶ ἀδυναμία καὶ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ὁ Ἀλας "Ἀ-
λκὴν ἀνδρῶν τε θεῶν τε" εἶχε χαλάσῃ ἀπ' ὅλον τοῦ τὸν ζῆλο τὸν
ναυτικὸν καὶ τὴν ναυτοσύνη. Συμβούλευε ὅμως ὁ κα-
θένας ἀπὸ τοὺς μάτοὺς ἕνα νὰ ὁ, τι θέλῃ, σοφό, χαμπλὸ κι' ἄρχαῖο.
Οἱ Ἀχαιοὶ μὲ τὴν ἔννοια τὰ ὡραῖα πρόσωπα, καὶ κι' ἀκατανίκη
θρησκεία διαμοίρασε μὲ νὰ μιλοῦν τὴν γλῶσσα τους καὶ
τὴν καθολοῦ χαρὰ μεγάλη αἰ ἀγάλα. Ἐπιπολιὰ ἄρχεις, ὅμη-
ρέοντας καὶ διαχυμένοι νὰ μαγέψουν τὸ φῶς τὸν μέρα τοὺς καὶ
τὴν γῆ, ὅπου ἀπ' ἄγνωστο μυστικὸ σοφεῖο πομένουμε, μὲ ἕνα κα-
μένο τὸ ἀπόλυτό του περίγειο πὸ χεσταῖς μενταρέφαλα ἐπι-
σέλιδες τὴν ὀμορφιὰ τὴν ἀγελάδες. Παίζουν τὰ χαλκομαμένα
δάχτυλα τὸν Ἀγροτίων μεγαλόστομα ἐχαλκεμένα. Τὴν Ἀφροδίτη
τὴν ἔλεγαν "φιλομειδῆ" καὶ τὴν Ἄθηνᾶ "γλαυκῶπιδα" καὶ "ροδοδά-
κτυλον". Κτίζουν πόλεις καὶ ναοὺς μὲ ἀρμονία, πόσο τὸ μυστικὸ
χαρακτηριστικὸ ὅλων τῶν κλασσικῶν τέχνες ἔφεραν. Ἐδῶ ὁ Παρθε-
νῶνας δίνει τὴν πιὸ τέλεια ἔκφραση σὲ πιὸ τέλεια μορφὴ καὶ πιὸ
τέλειες μορφὲς τοῦ λόγου καὶ τῆς κοινωνικῆς ἐπιφάνειας πιὸ τέλειο τὸ ἐπιτύχιο
τὴν ὀξεμυξία τους. Κορόφωσαν τὶς μεγάλες ἀξίες τοῦ ἀνθρώπου
τὴν χρεία καὶ τὸ ἀπόρροιο τὸ Κάλλος νὰ νικήσουν τὴν ἐξουσία, πού
μόνο μ' αὐτὴν ἔπιασαν ὑποτιμᾶται ἕνα οἱ μεγάλες τὶς μυ-
θολογίες.

"Was wärest Du, Hellas, ohne die Freiheit;
Ohne Dich, Hellas, was wäre die Welt!"

Ἀναφωνεῖ ὁ Λουδοβίκος τῆς Βαυαρίας μὲ νὰ ἐκφράσῃ τὸ θαυμασμό
του πρὸς τὴν ἐπιφανειακὸ ρόλο ποὺ ἔπαιξε ἡ Ἑλλὰς νὰ παίσῃ
τὴν ἀνθρωπότητα. "Χωρὶς τὴν λευτεριά, τί θὰ ἤσουνα
Ἑλλάδα! Χωρὶς ἐσένα, Ἑλλάδα, τί θὰ ἦταν ὁ κόσμος!"
Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἀκούσανε οἱ Πέρσες ὅλη τὴν ἀνατολὴ πὼς οἱ Ἕλληνοπόλεμοι
ἐκφοβίσανε μονάχα μ' ἕνα μυστήριο ἀρχαίας, ἐπιφώνη-
σεν ὁ Μαρδόνιος: "Ἆρα γε, Μαρδόνιε, κοίους ἐπὶ νόμους ἔχοντες
μαχησόμενοι ἥκομεν, οἳ οὐ περὶ χρημάτων ἀγάλματα πο-
λεῶν, ἀλλὰ περὶ ἀρετῆς;"

Κείμενα παιδείας παράδοση 3

Οι ξένοι σοφοί, όσοι μίλησαν την αρχαιοελληνική πνευματική και καλλιτεχνική δημιουργία της εκλεκτής θεάσεως του Ε. ξΔ! κ.α.π.λ., εναγκαλιάζουν στο έργο τους τα μεγαλύτερα θέματα ή ίσως στην πνευματική σοφό-τητα του κόσμου. Ο Gilbert Murray, ο διάσημος άγγλος κλασσικός και συγγραφέας μιας από τις πιο σημαντικές θεωρίες της κλασσικής λογοτεχνίας σημειώνει: "Η αξία της Ελλάδας για το μέλλον του κόσμου είναι ακόμα μεγάλη. Όχι τόσο για τη γνώση, όσο για τον έρωτα για σύνολο. Η ελληνική πολιτική τόσο, όσο για την ελεύθερη σκέψη, πάνω η μεγάλη αρχαιοελληνική εποχή της Ελλάδας δύναται να θεωρηθεί ταυτόχρονα εξαιρετικό εγχειρίδιο σε αξία" ή η κλασσική Ελληνική Παιδεία από την άνοιξη και σήμερα διαμέσου επιστημών δώσει στην ανθρωπότητα μαθήματα πνευματικής ανάπτυξης"[1]. Ο Ισοκράτης γύρω στο 390 π.Χ. έλεγε ότι τα σύνορα της Παιδείας που διδάσκονταν οι Έλληνες φτάνουν μόνο μέχρι τα 2000 χρόνια. Ο Θουκυδίδης θεωρεί τη θέληση μαθητές του Αρχιδάμου, έλεγε την ανωτερότητα της Παιδείας και σοφιστικά ποίησε έτσι τη λογική της επιστήμης, γιατί και ειλικρινούσας. Ο Ιπποκράτης (Ε.π.Χ.) πατέρας της Ιατρικής, έλεγε ότι μόνο ο λόγος επιστημονικά ικανός είναι και γύρω από τον μικρόκοσμο ή ανθρώπινη ύπαρξη, το όργανο που έβλεπαν οι σοφοκλείς της ιδέας επιστημονικά θεωρεί και μαζί μόνο λόγος του κόσμου καταπολεμούν τις δεισιδαιμονίες και τις προκαταλήψεις του ανθρώπου και τον βοηθούν στην αναζήτηση της αλήθειας. Ο Πλάτων έλεγε ότι η αρχή της γνώσης είναι η θεωρία και η πράξη. Ο Πλάτων έλεγε ότι η αρχή της γνώσης είναι η θεωρία και η πράξη. Ο Πλάτων έλεγε ότι η αρχή της γνώσης είναι η θεωρία και η πράξη. Ο Πλάτων έλεγε ότι η αρχή της γνώσης είναι η θεωρία και η πράξη.

---

1) The Legacy of Greece, by Sir Richard Livingstone, 2nd. Οξφόρδη 1969, σελ. 1.
2) Το σύνολο σελ. 3.
3) Ο Περικλής, κ.λ.π.

τοῦ νοῦ.

Ἀλλ', ἂν ἡ ἔχουμε ξεπεράσει τὸν Εὐριπίδη, τὸ Διονύσιο, τὸν Ἱπποκράτη κ.ἄ. τὸ Γαληνὸ στὶς θετικὲς ἐπιστῆμες ἀφοῦ σήμερα εἴμαστε σοφώτεροι, στὶς θεωρητικὲς ἐπιστῆμες ποτὲ δὲ θὰ μπορέσουμε νὰ τὸ κατορθώσουμε αὐτό. Τὴν ποίηση τοῦ Ὁμήρου, τὰ δράματα τοῦ Αἰσχύλου, τὴν τέχνη τοῦ Φειδία, τὴ φιλοσοφικὴ σκέψη τοῦ Πλάτωνα, τὰ ἐπιγραμματικὰ ἀφορισμάτια τοῦ Ἡρακλείτου κι τὴν ὁλοκληρωμένη [illegible] σκέψη τοῦ Ἀριστοτέλη ποτὲ δὲ θὰ μπορέσουμε νὰ τὰ ξεπεράσουμε. «Ἐδῶ τὸ καθένα εἶναι τὸ φῶς ἐπάνω στὸ βουνό καὶ τὸ βλέπομε εἶναι μόνο ἂν μπορέσουμε ν' ἀνέβουμε ἐκεῖ ἐπάνω νὰ τὸ θαυμάσουμε ἀπὸ κοντὰ τὸ καθένα». Γι' αὐτὸ ὁ Παλαμᾶς ἀποκαλεῖ τοὺς κλασικούς μας συγγραφεῖς «οἱ Πηγὲς οἱ πρῶτες τῆς Σκέψης, οἱ ζωογόνοι τῆς Τέχνης οὐρανοί. οἱ Ἀθάνατοι κι οἱ Ὡραῖοι» κι ὁ Murray συνεχίζει:

«Δὲ ξέρουμε ἀπὸ τὸν [illegible] ἤταμε τὸν Δ' π.Χ. αἰώνα ξεπέρασαν τοὺς ἑαυτούς των, ὅπως οἱ Ἄγγλοι μετὰ τὴν ἧττα τῆς Ἱσπανικῆς Ἀρμάδας (1580) καὶ οἱ Γάλλοι μετὰ τὴν ἐπικράτηση τῆς Γαλλικῆς Ἐπανάστασης (14/7/1789). Τὸ Ἑλληνικὸ πνεῦμα ἔλαμψε ἰδίως μετὰ τὰ Περσικά. Ἡ ἑλληνικὴ νεολαία τῆς ἐποχῆς ἐκείνης γλέντησε τὶς ἐπιτυχίες, θαύμασε τὴν αὐτοπεποίθησή της καὶ δημιούργησε τὴν πίστη πὼς καὶ τὰ πιὸ ἀπίθανα πράγματα εἶναι κατορθωτά, φτάνει οἱ ἄνθρωποι νὰ τὰ δοκιμάσουν. Ἀλλὰ στὴν ἔξαρσή τους ἄλλοι λαοὶ δημιούργησαν ἐπιτεύγματα πολιτισμοῦ ἀνώτερου ἀπ' τὸν ἰδικό τους. Οἱ Ἕλληνες ὅμως δημιούργησαν θαύματα μὲ τὸ ἐξαιρετικὸ καὶ πρωτότυπο δικό τους πνεῦμα. Σ' αὐτὸ διαφέρουν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους ~~τοὺς βαρβάρους~~ [illegible] ἀπὸ τοὺς ξένους, ἀλλὰ ἐδῶ ὅλα πολλά, ὅπως ἀναφέρει ὁ Bury (κάποιος ἱστορικός). «Ἐδῶ [illegible] ἦταν στὸν κόσμο καὶ τὰ Στωικὴ Φιλοσοφία, ποὺ θεωρεῖ τοὺς ἀνθρώπους τὰ ἀδέρφια καὶ τὸν κόσμο «σὰν μιὰ πολιτεία τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων». Κανένας ἄλλος λαὸς δὲν κατάκτησε τὴ δουλεία, δὲν κατάργησε τὶς προκαταλήψεις καὶ δὲν στήριξε τὴ δημοκρατία ἐπάνω στὴ φιλοσοφικὴ ἀντίληψη τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, ποὺ θεωρεῖ τὶς γυναῖκες, ποὺ ἦσαν πρὶν «πράγματα» (res) ἰσότιμες πνευματικὰ ἢ ψυχικὰ μὲ τὸν ἄνδρα, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἀδέρφια·

Ἀδερφὲς [illegible]

Ἡ Ἑλληνική Γλῶσσα πάει, λέγει ὁ Murray, στὰ πιὸ τέλεια ἀπ' ὅλες ὅσες γνώρισαν οἱ Εὐρωπαῖοι, Λατινικά, Ἀγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά. Ἐκφράζει μὲ ἀκρίβεια, ἁπλότητα, δύναμη, λεπτότητα, εὐγένεια τὶς σκέψεις καὶ τὰ συναισθήματα τῶν πιὸ καλλιεργημένων ἀνθρώπων. Παρῆγε δημιουργήματα ἔργα μὲ αἰώνια ἀξία: «ἔργα γιὰ χρήση καὶ πάντα», ὅπως παρατηρεῖ ὁ Ἀριστοτέλης. Ὅλα τὰ πράγματα ἢ σχεδὸν ὅλα, ὅσα ἔχουν σχέση μὲ τὴ δράση καὶ τὴν ποιητική ροή τοῦ ἀνθρώπου ποὺ γεννά ὅλες οἱ ἀνθρώπινες σχέσεις, πνευματικές, οἰκονομικές, καλλιτεχνικές, πολιτικές, θρησκευτικές κι ἄλλες βρίσκουν στὰ γραπτά τοῦ μικροῦ ἐκείνου λαοῦ τὰ πρότυπά τους καὶ κατὰ τρόπο τέλεια διατυπωμένα. Ὅλες οἱ ἀντιθέσεις σὲ διαρκῆ [illegible] βρίσκονται στὴ ροή αὐτοῦ τοῦ λαοῦ, ποὺ ζοῦσε [illegible] γεμάτος ζωντάνια, δροσιά, θάρρος κι θαυμαστή ὀξύτητα πνεύματος 1).

«Ὁ κόσμος ὀφείλει πάντα νὰ πίνει ἀπὸ τὰ νάματα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἂν θέλει νὰ ξανανιώσει καὶ νὰ κοιτάξει ὀρθά τὸ νόημα τῆς Ἀλήθειας, τῆς Ὀμορφιᾶς, τῆς Λευτεριᾶς καὶ τῆς Ἠθικῆς τελείωσης, τοῦ Ἀνθρώπου. Οἱ σπόροι ὅλων τῶν ὑψηλῶν Ἰδεωδῶν κι κάθε Ἀρετῆς σπάρθηκαν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες. Στέκει κανεὶς ἔκθαμβος κάποτε μπροστὰ στὴν τέλεια ξεκαθαριά τῆς σκέψης τῶν Ἑλλήνων» 2)

Καὶ εἶναι χαρακτηριστικό ποὺ οἱ Ἕλληνες συναισθάνονταν τὴν ὑπεροχή τους ἀπέναντι τῶν ἄλλων ποὺ τοὺς ἀποκαλοῦσαν βαρβάρους. Καὶ χαρακτηριστικότερο ἀπὸ [illegible] ποὺ λέει ὁ Ἰσοκράτης στὸν Πανηγυρικό του γιὰ τὴν Ἀθήνα, ποὺ ἦταν κατ' ἐξοχὴν ἐκπρόσωπος τοῦ Ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ: «Τοσοῦτον δ' ἀπολέλοιπεν ἡ πόλις ἡμῶν περὶ τὸ φρονεῖν καὶ λέγειν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ὥσθ' οἱ ταύτης μαθηταὶ τῶν ἄλλων διδάσκαλοι γεγόνασι, καὶ τὸ τῶν Ἑλλήνων ὄνομα πεποίηκε μηκέτι τοῦ γένους ἀλλὰ τῆς διανοίας δοκεῖν εἶναι, καὶ μᾶλλον Ἕλληνας καλεῖσθαι τοὺς τῆς παιδεύσεως τῆς ἡμετέρας ἢ τοὺς τῆς κοινῆς φύσεως μετέχοντας» 3)

Μὲ ἄλλα λόγια, οἱ Ἕλληνες ἀπεφάνθησαν ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ Ἕλληνα ἦταν σημαντικὸ μᾶλλον τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ὄχι ~~[illegible]~~ μόνο μιᾶς χώρας ἢ φυλῆς. Καὶ οἱ ξένοι ἀπὸ τότε τὸ καταλάβαιναν καὶ τὸ παραδέχονταν: Ὁ Ὁράτιος

---

1) Ἔνθα ἀνωτέρω σελ. 11.
2) " " σελ. 22.
3) Ἰσοκρ. Πανηγ. κεφ. 50.

λ.χ. δέν είπε τό «Graecia capta ferum victorem cepit et artes intulit agresti Latio»;

Γι' αυτό ας κλείσουμε τόν ύμνο στήν Ελλάδα μέ τούτα τά λόγια τού Gilbert Murray: «Οποιαδήποτε μάς δοθεί γαλήνη καί τήν [illegible] ή Ελλάδα κρατάει τά φώτα της — τά άναψε πρώτη απ' όλα τά έθνη καί τά κράτησε λαμπρότατα γιά δυό χιλιάδες. Κι' άν ποταμίσουμε σέ μιά ροή τού πνεύματος θεμελιωμένη πάνω στήν Ελευθερία, τό Λόγο, τό Κάλλος, τό Μέτρο καί τή ζήτηση τής Αλήθειας ~~τής [illegible]~~, καί σέ μιά δεύτερη ροή πού αποβλέπει στήν αγάπη καί τή συνεργασία ανάμεσα στούς ανθρώπους. Ή άν θεωρούμε τά Ελληνικά πού είναι μεγάλα τεχνάσματα τής πολιτικής, υπάρχει σοβαρός λόγος γιά μελέτη από μας, σέ κάθε γενιά, ξοδεύοντας λίγο χρόνο νά μελετούμε τέτοιες σπουδαίες δυνάμεις καί νά ξαναζήσουμε πού αυτές πρωτοφανερώθηκαν συνειδητά στά μυαλά τών πνευματικών μας Προγόνων. Στήν σκέψη καί στήν τέχνη τής Αρχαίας Ελλάδας πιό πολύ από κάθε άλλη χώρα θά βρούμε αυτές τίς δυνάμεις»[1])

«Χωρίς τήν κληρονομιά πού μάς άφησε ή Ελλάδα» λέγει ένας άλλος ξένος [illegible], «δέν θά είχαμε ούτε τήν Θρησκεία μας, ούτε τή Φιλοσοφία μας, ούτε τήν Επιστήμη μας ούτε τή Λογοτεχνία μας ούτε τήν Παιδεία μας ούτε τήν Πολιτική μας. Ο πολιτισμός μας είναι ένα δένδρο πού έχει τίς ρίζες του στήν Ελλάδα ή, γιά νά δανεισθώ μιά πιό χαρακτηριστική παρομοίωση απ' τόν Κλήμη τόν Αλεξανδρέα, είν' ένας ποταμός πού δέχεται από κάθε μεριά παραποτάμους, αλλά οί κύριες πηγές του είναι Ελληνικές»[2]) Έτσι ό Ηράκλειτος ό Εφέσιος, ό σκοτεινός φιλόσοφος μέ τή διαλεκτική του, δέν ήταν μόνο πρόδρομος τού Μάρξ καί τού Έγγελς αλλά καί τού Έγελου. Οί Αλεξανδρινοί αστρονόμοι πρόδρομοι [illegible] τού Κοπέρνικου καί ό Εμπεδοκλής τού Καρόλου Δάρβιν· καί ό Αριστοτέλης τού Καρτέσιου καί τού Κάντ. Αλλ' ό μεγάλος Σταγειρίτης, ό παμμέγιστος φιλόσοφος, δέν έβαλε μόνο τίς αρχές ή σχεδόν τούς σπουδαίους κλάδους τών θετικών επιστημών (φυσικής, βιολογίας, ζωολογίας) καί τών θεωρητικών (ηθικής, πολιτικής, ψυχολογίας, λογικής, ποιητικής κτλ.), αλλά, όπως είπε ό Ρογήρος Βάκων, έθεσε σέ τάξη όλα

1) Leg. of Greece. σελ. 23.
2) Leg. of Gr. σελ. 28.

και μέ τη Φιγόνεδα. Χωρίς τόν Ψιτσιρίλο δέν θά ὑπῆρχαν ἡ Τό Σά
τῆς Δικτατορίας, ἡ Καρδούλα ἡ Κυριακούλα, τό Σύνταγμα τῶν
χωρίς τό Στοπορίου ἡ Βελανιδιά. Ὁ Ἡφαιστος ἀπλῶς σπόρο-
μοτέρ τοῦ Καβαλιᾶ δέν ὑπῆρχε, ὅπως καί ὁ Ταμπό τοῦ Βεβαλιοῦ δέν Ἀναλογία
ἐξ ἴσου χειροπρακτική. Ἄν δικαίωσε, λέγει ὁ συγγραφεύς Charles Singer,
μιᾶς μορφῆς δυναμικῆς ἐνέργειας γνωστῆς σέ μᾶς, ἀλλά δέν
εὑρέθηκε πρίν ἀπό τόν "Ἕρμη"!)

Ἀκόμα πάει μέ τήν ἀρχαία ἑλληνική λογοτεχνία ὁ R. W. Livingstone
γράφει: "Θέατρο, δραματικό ἔπος, τραγωδία, κωμωδία, μουσική δραμα,
σατυρικό δράμα, πρόλογος, διάλογος, χαρακτῆρες, μέρη, ἀπό ὅλα εἶναι οἱ
λέξεις σύμβολα, πού μᾶς λένε οἱ Ἕλληνες γιά τό σχεδιάζουν στήν
ἀνθρώπινη ἐμπειρία γιά τόν ἑαυτό του τόν 20ό αἰ. Καί συνεχίζει
"Ἡ τέχνη σχεδιάζει" σήμερα τά λογοτεχνικά μας εἴδη, ἐπικά, λυρικά, ἐλεγει-
κά, δραματικά, διδακτικά, ποίηση, ὠδάρια, βιογραφία, ρηδαμική, ἐκκλησιαστικές
ἐπιγραφές, κήρυγμα, μυθιστόρημα, ἐπιστολή λογοτεχνική κριτική.
Θά εἶναι ἑλληνικά προσέχουν καί σ' ὅλες τίς περιπλάνησες
τό ἀρχαῖο εἶδος προσδίδει ἐξ ἴσου ἑλληνική καλαμαρᾶς....
Ὁ Κιπλιγκ, ὁ Κοϊντυλιανός, ὁ Γκαῖτε, ὁ Οὐάϊλντ, ὁ Σέλλεϋ, ὁ Μαιώλεϋ
ὁμογραῖοι τῶν μεγάλων, τόν τέλειον ἀνδριαντοποιό, τόν ὑψηλό φρονοῦντα λα-
ξευτή, τόν ἀγάλματα, τόν χαρά, τό ἄγαλμα πού ἔφερε τίς κλασικές ἀρετές τῆς
ἀρχαίας ἑλληνικῆς λογοτεχνίας 4)

Ὁ ὁδηγός (ὀδηγός κλπ) Ἄγγλος Μαρκίς, Ἀλαν Τζόνστον, ἐκδικάζει: "Ὁ ὀδηγός
Δελφῶν περιοχή εἶναι καθ' ὅλα ἀρχαία ἑλληνική κατοικία. Τό ἀμφι-
θέατρο ἔχουμε τόν ἑλληνικό στάδιο καλογερεμένο. Τό παλιό γεν-
τήθηκε ἀπό σκλαβωτούς κλώνες. Τόν Μεγάλο Φίλιππο τή βρεφική του ἡλικία.
τόν 11ο ἐ 12ο αἰῶνα ἐκεῖ ἑλληνική του ἀπό τά 1500 π.χ. ἔφτιαξε τόν
Χάντσον του, τόν Ἀναξίμανδρο 5) μᾶς πολύ παλιό προσδέλει. "Ἐφεύρομε
νά μαζεύουμε τόν ἑλληνικό περίπορε, ἀν ἀπολαμβάνουμε ἕνα πανοραμικό ἀφέ-
ρεια (ἀς ὄχι στήν ἑλληνική) ὅπου πάνω οἱ ἀνδριάντες καί οἱ σάκαροι ἀπό μάρ-
μαρες. καί δέν εἶναι παράδοξο ἂν ἀκούσουμε καί τόν ποιητή μας νά
λέει "ἡ ὀμορφιά εἶναι, ὅπως ἡ ἀλήθεια, ἀπό τόν ἑλληνικό ἔρωτα ἐκεῖνο" (σελ. 248)

1) Leg. of Greece. σελ. 213.
2) Ἡ σύγχρονη ἑλληνική μορφή ἀκόμα νά ἀναλυθεῖ
3) ὁπ. παρ. σελ. 249. 4) ὁπ. παρ. σελ. 250-251. 5) ὁπ. παρ. σελ. 289-90.

μεγάλου [illegible] σημειώσεις δημοσιεύει μεν δεν είναι διαφορετικές[1]).
Και αλλού λέγαμε πώς «Το πρόσωπο του Θουκυδίδη είναι πολύ δύσκολο μέσα στο δικό του μυαλό [illegible] εμφανίζει ολόγυρα τη φιλοσοφία και τη μέθοδο της μεγάλης φιλοσοφικής και ιστορικής σχολής»[2].
Για τον ίδιο μεγάλο Άγγλο ελληνιστή, το Μαϊόρ, ο Θουκυδίδης παίζει στα μάτια του [illegible] στην ακαδημαϊκή φιλονικία του φιλόλογα και ιστορικά με τη σοφιστική σκέψη. Ο A.E. Zimmern διαπιστώνει ότι «η πραγματική πολιτική σκέψη του Θουκυδίδη είναι ότι χειρότερη έχουμε». Πολιτική επιστήμη πριν από τον Ε.Δ.Π.Χ. σύνταγμα. Ο Ραμσάυ, ο Μακόλεϊ, ο Κρότος, ο Κίρκεγκορ, ο Περτάς κοιτάζουν μεγάλα δουλειά στην ιστορία και η πολιτική σκέψη του είναι δημοκρατική. Οι Έλληνες πρέπει να έδωσαν στην πολιτική δημοσιογραφία «φρόντισαν ένα φάρο για τη σωστή δημοσιογραφία... Δικαιοσύνη, ελευθερία, νόμος, δημοκρατία, βουλή, εφημερίδα, δημόσια γνώμη, ψήφος, εκλογές και πολλά άλλα χρειάζονται πολύ χαμηλού και διλέχνες του μικρού Θουκυδίδη, πού τη λάτρεψαν τα χιλιάδες και ο δάσκαλος του κυβερνητικού και του κυβερνητικού φρονήματος[3]). Ο Μάλαιν με τη «Πολιτεία» της ο Αριστοτέλης με τα «Ηθικά», και διαφορετικά, πολύ αργά, σήμερα στην μοναδική έργο μεγάλου νεότερου στοχαστές, και τα «Πολιτικά» προσφέρουν όλα το πολιτικό σύστημα γραμμένο στη δική τους εποχή»... Όσο για τον Θουκυδίδη η γνώση του μέσα στη δική μας εποχή είναι κάτι πολύ σπάνιο στην κάθε περιοχή του κόσμου, στην οποία έχει ένας σημερινός να μάθει τα χαρακτηριστικά του μεγάλου του Ελευθερίου Βενιζέλου»[4]). Και πιο κάτω γράφει: «Το γράφει αυτόν είναι το πρώτο και πιο το μόνο μάθημα του έχουν διαλέξει ιδιαίτερα στη δική μας εποχή»[5]). Και κλείνει ένα πραγματικό κείμενο μέσα στο δικό του Κωμάδη, που τόνισε σημειώσεις στην πολιτική της Μάλαιν στο φίλο του Γαλλικά: «Αν οι φόβοι σας δεν σταματούν την εξουσία της πολιτείας η δουλειά μέσα χέρια και κυβερνήτες δεν μπορούν εμπιστευτούν πάντα τόσο και δεν συνδυάζουν μαζί ενδιαφέρουσα θέση. Αν οι πολιτικές χαρακτήρες, πού είναι επιδιώκουν η διαφθορά κι η σοφία χαρακτηρίζουν από την ψυχή, δεν σταματούν με τη βία να μάθουν αλλά τον ηθικό διαφορά, δεν δα υπάρξει σταθερά του καλού, γιατί δεν έχουμε»[6]).
Κλείνει με ένα δεκτικά ελληνική τέχνη παρατηρεί ο P. Gardner: «Αν

---

1) Leg. of Greece σελ. 302. 2) ίδιο έργο σελ. 252. 3) ίδιο έργο σελ. 331–332.
4) ίδιο έργο σελ. 337. 5) ίδιο έργο σελ. 340. 6) Βλ. Πολ. XVIII, 2, 13, D (βλ. επίσης Ελλ. Ιστ. του C.F. Hermann, σελ. 1)

ἔλεγε ἡ Ἑλλάδα, ἡ τέχνη αὐτὴ ἐφάνη σὰν θεία ὀπτασία καὶ ἔγινε ἀμέσως μέ-
νη φαντασμαγορία καὶ ἐξαπορεῖται τέχνη ἐπὶ ὑπνώσεως. καὶ, ἂν δὲν ὑπῆρχε ἡ συνε-
χὴς ἐπίδρασις τῆς Ἑλλην. τέχνης, ἡ τέχνη τῆς Εὐρώπης συνεχίζει νὰ ἀκολουθῇ τὸν
αὐτὸν νὰ παραφορθῇ σὲ χαοτικὲς ἀναρχίας"[1]

Ἐλὼ τέχνη καὶ Μυθικὴ ὅλη ἡ ἱστορία τῆς Ἑλλάδα σταθῆ ἔνιωσε ἀνθρωπολογικὸ χαρακτή-
ρα. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι τὸ μέτρο τῶν πραγμάτων. Ἔτσι δὲν ἐφάρμοσε ἕνα ἀφαιρετικὸ
ἢ ἰδεοκαρπαλιορεό, ἀλλὰ διπλοεκφορεό, μὲ σκοπὸ νὰ ἐξαγορεύσῃ ὅλα καὶ πρῶτα
τὸν ἄνθρωπο καὶ νὰ τὸν ἀνεβάσῃ ὁλόψυχο ὡς θεόν, ποὺ μὲ λόγους ἔγραφαν
καὶ ἀνθρώπους. Τονίζει ὁ Gardner ὡς ἐξαίρει ὅλα τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς Ἑλ-
λην τέχνης ἀπὸ τὸν ἀρχαϊσμὸ, τὴ συμμετρία ἐξ ἰσορροπίας (μέλος, ρυθμὸς, τάξις)
ναλορεσμοῦ, ἰδεαλισμοῦ ἤταν ἐξ ἐπίσης ἀνάγκη, μὲ χαρὰ τῆς ζωῆς καὶ
μὲ ἐρμαφροδιτισμὸ, ποὺ ὁλοκλήρως σχοινὲς μαρμαρόγλυπτα ἀλλὰ ἔμοια
ἀνθρώπινες. Τὸ περιβάλλον τῆς τέχνης τοῦ μαρμάρου ἦταν ὁ ναὸς ὁ
τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ ἀνθρώπου ναοῦ, μὲ τὶς ἁρμονίες ἀναλογίας τῶν μερῶν του πρὸς
τὴ συνολικὴ τῶν μερῶν του μὲ τὸν ὁλόκληρο ἐσωτερικὸ τοῦ ναοῦ, καὶ τὶς
τροπολογικὲς τάξεις ὅπως ἐκδηλώνεται στὸν Παρθενῶνα τὸ ἀλληλοσυμβολο
τοῦ Φειδιακοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος. Αὐτὰ περιποδόμησε ἡ Ἑλλάδα ~~στὸν~~
(ἐπὶ Περικλέους)
ἔλεγε τοῦ Λόγου γιὰ τὴν ἀναπνοὴ καὶ ἀκμαίωση τῆς ἐξελληνισμένης ζωῆς, ἐν
καὶ ἡ ἀρχαιολογικὴ ἐπιδρομὴ ἔκανε στὸ πνεῦμα ἐκεῖνο μὲ τὴν ἀρχὴ νέου μὲ τὴν κυριαρχία
τοῦ νέου Ἕλληνα στὴ Ρώμη, ποὺ οἱ τεχνοπλάστες, οἱ ἐθνικοὶ καὶ οἱ κυρίες ἔφεραν
νέα, ἔπρεπε νὰ μιλήσουν τὰ Ἑλληνικὰ καὶ τοὺς Ἑλληνικοὺς τρόπους γιὰ νὰ θεω-
ροῦνται πολιτισμένοι. Ἡ Ρώμη ἔγινε "Graeca urbs". Ὁ γέρος Κάτων μάθαινε
Ἑλληνικὰ γιὰ νὰ μὴ φαίνεται καθυστερημένος· καὶ οἱ νοῦδες κύριοι ἔστειλαν
τοὺς Ρωμαίους νεαροὺς Ἑλληνικὲς σχολὲς τῆς Ἀνατολῆς.

Ἐξ ἀλλοῦ ἐξ ἀπὸ μακρὰ τοῦ νέου ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἐπέστρεψε στὴν
Ἀνατολὴ, ~~ἀπὸ~~ μετὰ Μεγαλεξανδρικὲς τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸ Ἑλληνικὸ ἔμπνευσε ἐξ ἀπὸ
δεκάρα γεμισμένη ἐπὶ Ἑλλ. Ἀνατολῆς ἐξ ἔφτασαν στὶς Ἰνδίες. Ὁ Βακτριανὸς
Βηρυτὸς, ὁ Ἰνδὸς Ἰάσονας, ὁ Αἰγύπτιος Μανέθων γράφουν τὰ ἱστορικά
τὰ ἐπιδημιουργικὰ πραγματικὰ στὴν νέα Ἀλεξανδρινὴ ζωὴ, τὴν κοινή.
Καὶ ἀπὸ μεταφράσεις οἱ Ἑβραῖοι ἔκαναν ἀπὸ πλευρὰ Διανοήσεως καὶ ὁ
καὶ ἀπὸ ἀφαίρεσαν τὰ ἐλληνικὰ τῆς χριστιανικῆς θεωρίας ἐξ οἱ Πράξεις
τῶν Ἀποστόλων ἐξ οἱ ἐπιστολὲς Ἀποστόλου Παύλου ἔκαναν θεμελιωτὴ

1. Legacy of Greece: σελ. 354.

τοῦ Θεμιστοκλέους τοῦ χρυσοῦ ἀπὸ τὴν πλουσίαν τοποθεσίαν τοῦ Ἄργους, τὴν
Κορίνθου καὶ Ἀργείων, ποὺ ἐλάμπρυναν τὰ πανηγυρικὰ τοῦ Ἰσθμοῦ καὶ
τοῦ Ἀριστοφάνη ἡ Ἑλληνικὴ λογοτεχνία ποὺ πληρώσανε ἀληθινὰ μεγά-
φωνα τὴν ἀπαντοχή μὲ τὶς ἀθανασίμους του ἔμειναν ἀξέχαστα
μιλάφεραν ἀξέχαστες χαρὲς τὶς Ἑρμιόνες στὴ Δίνη ἡ Δελφοῦσα. Ἐτσι
στὰ χρόνια τὴν Ἀναγέννησι ἔχει νὰ πραγματοποιήσῃ ὁ λεῖος διάλογος τὸ Ἑλλη-
νικὸ πνεῦμα, ποὺ πολεύουμε νὰ ἐρμηνεύσωμε σὲ λίγα μεγαλεῖα μέσα
σὲ μιὰ ἐφημερίδα, σημειώσεις περίπου μὲ ἀεξάγνες παναθήναια καὶ ἄδυτα
ἀπὸ τὴν ἀραμαϊδιακὴν οἱ Ἑλληνοφιλόσοφοι ἡ ἀριστοτέλης, ποὺ μίλησε
ἐλα ὅπου ἔνι ψυχὴ λόγου δεῖ ἔμμεν, ὅπου ἔνι δίψος οὐδ' ἐλεύθερος, ὅπου ἔνι χάρτον
οὐδὲ θύλυ".

Β΄

Ἀμέσως ἡ ἐπὶ τοῦ Θρυλικοῦ χρυσοῦ (Μαΐου: Κεφ. Ε΄, Ϛ΄ ἡ Ζ) ἡ ἐποχὴ
Μαΐου: ΙΓ΄ (ἔρχομαι ὁ ἀπίρατος στὸ πιρᾶι - - - ωχρό) μὲ τὴν ποικιλοτάλαντη ἀπόλυ-
τά του καὶ ἐκλεκτὰ νόημα τὴν παλαιότητα τοῦ θεμέλιωτου δεσπόζει εἶναι
πιὸ φυσικὴ στρογγυλωμένη ἡ ἀθάνατη ἀθηναϊκή, τὰ δεκανίκια τὴν Ἀθήνας, τὴν
πόθησαι τὴν ἐποίησα μὰ μιὰ ἀκριβοχωρεῖ ἀπὸ σοφράτσαν. Ἀδιάφορη τὴν
ἀναπαράλληλη Ναφπλιακὴ φάτνωσε στέγασε τὰ κεφάλια τοῦ νέου ἐρμηνεύ-
σεων τὸ σύμφωνο πανάρχαιον Ραφαηλικὸ κάλλος. πλὴν ἔξω ἀπὸ τὴν ἀναγεν-
νησιακὴν θεωρίαν τὴν τεχνικὴν καὶ πλὴν ἔξω ἀπὸ τὶς φαμπλιόνες, μαθη-
ματικὴ ἀπαντοχή: πλὰ τὸ κάψιμο τῶν τεχνικῶν ἀγαπημέ-
νων μὲ στόχα νὰ ναίνε ὁλόχαρα ἡ λαμπάδες ἡ νὰ φωτίζουν τοὺς κόσμους
τὸν Ραφαηλικὸν κόσμο ἀλόγαν· παρ' ἔξω τὶς διφορούμενες ποὺ γοργοὶ
καὶ κοῦφοι πτερύφαφοι οἱ βουκινοφόροι πουτοὶ ἐσχεντάν ὁλοὶ
τὸ σῶμα νὰ νὰ πλαίψουν μὲ τύρους, τύμπανα χιονάρια νὰ
νὰ τέψουν τὰ ραφαηλικὰ πλοῖα· παρ' ἐξ' αὐτὰ οἱ παῖδες τὸν ὁλόγυ-
μνων πλοκάτων καὶ οἱ ἐφηβικὲς δυνάμεις τὸν ἀγαλματοφόρου
τῆς Δηλιάδας καὶ τὸν ὑψηλοῦ κόσμου τὸ 313 μ.Χ. (Διάλαμψις
τοῦ Μιλάνου) καὶ θεωρικὰ ἀπὸ τὸ 330 μ.Χ., ὅλα ὁ Μέγας Κωνστάν-
τιος ἀναμένει ἐπιφοιτικὰ τὸν ἐκλεκτῶν στὴν ἐσώτατη θεωρικὴ τοῦ
Μεγάλου Ραφαηλικοῦ κάλλους μὲ προλαβοῦσες τὴ Νέα Ρώμη,
ποὺ ἄλλος ὁ Ἴδιος καὶ ὁ μεγάλος ἔδωσε τὸ ὄνομά της καὶ ἀπὸ τὴν καλλιτε-
χνικοτεχνοστοφία τὴ δόλαρα οἱ ἔθνες τὸν ἐπεξεργασμένα καὶ ἐπεξεργασμένα.
Τὸ ἄλφος τὴν ἐκλεκτικὴν θεωρίαν φτιάνει πιὸ τὸ ἀπὸ τὴν ἀναγεννησιακὴ ὁλό
παιδιὰ τὴν δούμε ἐξ ἐσώτου γνωστά, ποὺ πᾶν θεωροῦσαν τὸν ἐξ, ἄλφο-
χα ὅλης· πρόγραμμα ποὺ μπορεῖ ὁ ἀρχέτυπος ἐκεῖνος νὰ ἐλέγαμε ὁλόχρυ-

ὅτι δαχε. Ἀ ἀχαρή κόλι μέ τά χέρια πεδε νάχει τήν τόλμα σήμερα
σιού πλοῦσιου ὅπου λαμπρύνει λάχες καί ὁποιονδήποτε φόβο,
φυχῆς, χεφαλοξόμπιας. Σήμερα σιόλι λές τόλμας ἀπέναντι τοῦ
νόμου τῆς πολιτείας, νόμος ἀνθρώπου ξ' ἀπάνω ἀπό ὅλα ἀπαγορεύει κι' ἀλά
πράδα ὁ ὁποιοδήποτε μέρος βιά μή πλήν βεβαιωμένα. Κι' ἀν κάπου
κάποτε συναντοῦμε κάποια κλάσματα τῆς παμπά ἐποχῆς ἀκόμη μέ
ἐξαφανίζει σιού ἡ ἐξέλιξη τῆς κοινωνίας σέ παρόμοια ξεμπάρκα
δέν ἔχω τού μυαλοῦ νά γίνω σέ χέρια χεφτιά ἢ σέ χέρια γενιές.

Οἱ πλέξεις Ἀραίας, τῆς ἐφευρετικῆς συνεργάτας ἀμέ τῶν ἀνθρώπων
ἔχουν ἐφυσᾶ σιά πλάσματα ξ' ἐπί ψυχές ἐπί σαρκῶν ὅπου μέ μιᾶς καί
ἡ φυσική συνέπεια ἦταν σιά εἶναι ξ' ἀφανισμένοι ὁπαδοί τους
σιήν πράξη καί παντοῦ. Εἶναι βάλμα χεφτιοῦ καί μάγουλα ὄχι τόσο
μαυροῦ, ὅπως σιά περασμένα χρόνια καί σήμερα ἡ τωνή σοφιστικά ξ' ὁπο-
λιτικά ἐπιλαχόντα καλλιεργειά σιήν ἐξέλιξη τοῦ κόσμου κι καί,
ἂν συμφωνοῦμε ὅλοι, ὅσο πιό φυσικές καί βαθιές ρεζωμένες εἶναι οἱ
ἰδέες σιά πλάσματα ξ' ἐπί συνείδηση τοῦ πλοῦσιου, τόσο πιό μεγάλη ξ'
ἀκαλαμπάχαλη δύναμη ἔχουν, πρέπει νά πολεμοῦμε ὅλε ἐπάνω-
σοφιστικά ὅμως ἐπειδή βαθιές σιό: "Ἐν πολεμοῦσι εἰς πομπήν".

Μέ τά δόρατα ξ' ἱππόδρομα τῶν θεσῶν ἀπεικονίζονται ἀπό τό
πυρῆνα τῶν θεσιακῶν πόλεων ξ' ἐπτάδες. Ὁ ταυρικός δαίμονας ξ' ἀντι-
πλάνη ἀπεικόνιση τήν πόλη ἀλλ' ἀπό ὁ ἀνδρόγυνος ἀπεικόνιση ὁ ἀνδρόγυνος τῶν
Μερικοί σπουδαῖοι λίθοι θεσιακοί ἀπεικονίζουν πλουτωνική, καί πραγματικά
ὁ πλοῦτος πρέπει σήμερα μέ ὅπλα λίθο τό ἔντερο τῆς ἀφθονίας τοῦ πλοῦ, ἀλλά
τό ὅπλο μέ πάνω ἀθάνατα χαρακτικά κοινόβια, μέ τίς περιφέρειες
του, καί τίς σπείρωσε μέ τήν ἀφθονία τῶν πόλη καί κάτω πόλη τό ἔντερο
μέ νερό λίγα ξόρα τῶν ἄλογα, πού πάνω μέ τίς ἔλλογά του πάνω.
→ Οἱ μεγάλοι πλοῦτοι τῆς ἀνθρωπότητας ξ' μάλιστα οἱ τρεῖς πεφάχες πλού-
σιες μέ φιλοσοφική σκέψη τά δόρατα τοῦ θεσιακοῦ, σοφίσματα τίς
πολυτόνομες ἀφέσεις καί ἀφιέρωσαν μέ τίς ἀφέσεις τῶν ἀθανάτων.

Ὁ πλοῦτος ὅμως πράξεως μένουσε σιήν Ἀθήνα, τό πιό ἀποσβεσμένο πνευματικό
κέντρο τῆς ἀρχαιότητας, τόν "ἀγνωστο θεό" καλλιέργησε τόν ἀρχαιοπρεπῆ
μέ χει τοῦ ὁμιλιοῦ καί πνεύματα, τόν τρόπο ὅπως τόν. Ἀπό ἐδῶ

ονομάζεται Ορμανικός και Χριστιανικός πολιτισμός ν' αναμορφώσουν τα βαρβαρικά έθνη. Μπορεί όμως δεκά η Δύση να βρήκε αρκετό έργο στον Χριστιανισμό και τη Ρώμη. Μα όλα στη Νύμφη του Βοσπόρου εξακολουθούσαν χιλιόχρονα τα δημόσια του Βυζαντινού Κράτους η Ορμανική Παιδεία είναι μεσαιωνικό ενέτασε και συντηρούσε το εξωτερικό πνεύμα ξένο στην αναλογία του Μεγάλου, στο Γεωμετρικό δεσμό ξ' Ανατολή το χριστόβουλο. Κατάφερε αυτός ο πλαγιαβάλας της Φιλοσοφίας, Θεολογίας, Ιατρικής και Τέχνης. Σαπαεκτέρι νέο αλφάβητο και ανορθωμένη δόξα. Στο μέσα εξεμπαλώνεται γράμμα η χαλκινή εποχή μας δεν χαρεί απόκτημα το Ιουστινιανού (5ο αι.) αλλά Ορμανική χαρά ν' αρχίσει πολύ αργότερα με τη διαφορά της, όμως χαμένες λέξεις και το έπος του Ρολάνδου (οι Ρωμαίοι σήμερα).

Βρίσκει πλάι στη μεγαλοπρεπή παλαιοτέρα Ορμανικού Δεσμού. Μπορεί ο χριστιανικός φανατισμός να πάλεψε τον Ορμανικόν Άρη, μπορεί να μείνει τα δόγματα ιδιαιτερότητα Ελληνικών Τέχνων, μπορεί να έμεινε η Ορμανική Φιλοσοφία στις σχολές Αθηνών, μπορεί να δίνει ο Πλούτος Αυτόχθονας, αλλά σε λίγες Ορμανικές χάρηκε να πάρει από τα Ορμανικά προϊόντα δικά της λόγο μα και δημιούργησε τα δόγματα του Ορμανικού Ορθοδοξισμού. Έτσι τα νέα Ορμανικά πρόσταγμα δικά της λαμπρά του Ορμανικού Φιλοσόφου, τα οποία τα λαμπρά Ορμανικά Θεολογικά, Ιατρικά και Τέχνης. Ορμανικά δόγματα ήταν η Καρολική Ορμανική και η Βυζαντινή Ορμανική του Ιωάννη Δαμασκηνού.

---

1) Βλ. και χρον. Παπαδόπουλος: Ελληνικά ξ' Ορθόδοξο δίκαιο σελ. του Ελληνικού Βυζαντίου. Αθ.

Ὁ μέγας διδάσκαλος διδάσκει «λόγον περὶ τοῦ τέλους τῶν ἀνέμων ἐπιστεῖλαι ἀφεγγῆ τὸ δέρμα». Ἡ διδασκαλία τοῦ διαμόρφου σὲ σκοτάδι «σφίγγει ὁλόγυρα τὸν πόντιον τὸ καὶ πέρα τοῦ ἀέρος τοῦ πάρε δὴ τὴν μεγάλη τὴν διδασκαλία τῶν ἀέρων καὶ τοῦ μ' ἐπιμονὴ ἀπὸ τὴν ἀπόδειξη τὰ ἔρα καὶ ἀέρας ὁμοῦ τὸ ὁλόπερό. Ἐλοῦ τὴν διδασκαλία τὸν γράφει ἡ διδασκάλου τὸν χρειάζεται τοῦ ὁ χρυσόλοφος τὰ αὐτὰ τὰ τῆς ἀριθμητικῆς βιβλίου, τοῦ μὲ τὴν ἐφημερίδα ἡ τὴν διδασκαλία τὸν διασκεδάζει πολὺ σοβαρὰ ὁ διαμόδειξης τῶν ἐπιμονῶν.

Κι ὅλοι μέ ἱεραποστόλους βαλλάδιμε τὰ δάκρυα ὁ ἀγαπητὸς παιδὶ μέσα τοῦ Ἐρμῆ Ἀναλογεῖς τῆς βδομάδας, ἐπ' αὐτοῦ τὸ ἀλλὰ ἕνας, μαλὲ ἡ Κυριακὴ ποσοστὸ ἔρνει τὸ σποδοδιάλεξο ὄχι φοτάχα ἐφημερίδος παιδικὸ ἡ ὁλοήμερο κόλλο τῶν μικρῶν βδομάδων τῆς Ἐρμῆ Ἀναλογεῖς ἐγὼ μαζὶ καὶ ἀνεμοδαιμόνιο κόλλο ἡ μάγουλα, ἐπιμελητὴς καὶ ὁλοήμερο. Ὁλόγυρα τὸ ἔχω, εἶναι ὁ δημοκρατικὸς ἔχω ἔρα τὸν θεοδόξιον τὸ τὴ Βουλγαρία, τὴ Ρωσσία ἡ μέχρι τὴ Λιβύη, τὴν Ἀφρικὴ καὶ τὴ Ἀθροσία. Τὸ κόλλο τοῦ δεχομοῦ τῆς θεοδοξίας τοῦ σεβάδιμε καὶ σεβόμαι τὴ σήμερα ὅλος ὁ παλιομόδικος κόσμος διαλέγει τὴ σπιτολαμπη τοῦ διάνυλο ἐγγλικοῦ βικτωριανοῦ καὶ ἐκ ὑψίλου δρεπανοῦ χρυσανθεμοῦ. Τὰ συγχαίνουν διὰ νοητοῦ ὁ Πάπας τὴ Ρώμη ἡ ὁ Πατριάρχης τῆς Πόλης μὲ τὸ ἐπιφώνημα τῆς Εὐρώπης καὶ συνεργάζομόν κόσμο ὁ ὄχι μόνο μικροὶ ἀλλὰ καὶ μαζὶ τοὺς χριστιανοὺς τῶν κρατῶν, κάτω ἀπὸ τὸν αἰγίδα, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη Θόκιν, ὁ ὀρθόδοξος καὶ χριστιανικὸς ὅλη δυνάμεις διαμορφωτικὲς δὰ φέρουν σὲ πανηδονίστικη ατμόσφαιρα ὅλους τοὺς χριστιανοὺς τῶν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ διαμαντικὸ τὴ Ἑλλάδα μὲ τὴ δύναμη τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης δὰ μοιραζόμαστε καὶ δὰ πιάσουν μὲ ὅλη μὲ χαρὰ ἐσοχεῖ, σοφή, τὴ καὶ αὐτὰ, ποὺ ἔχει τότε ὁ παιδὰκι νὰ τὴ μὴ καὶ νὰ λύση παιδὶ δεύτερο.